

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 30 września 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ł. stwierdził, iż stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązującą płatnika składek Okręgową Komisję Egzaminacyjną w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. podwyższa o 50% i ustala w wysokości 1,40%.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż w przekazanych do Zakładu deklaracjach rozliczeniowych za miesiąc 04/2014 r. do (...) płatnik składek Okręgową Komisję Egzaminacyjną jako płatnik składek wykazała stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe w wysokości 0,84%.

ZUS wskazał, że jak wynika z dokumentów zewidencjonowanych w systemie informatycznym ZUS do Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej jako płatnika składek wysłane zostało „Zawiadomienie o wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe” z dnia 22 marca 2015 r., zgodnie z którym dla w/w płatnika stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe na rok składkowy obejmujący okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. wynosiła 0,84%. Stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe na rok składkowy obejmujący okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. organ rentowy ustalił na podstawie danych zawartych w „Informacjach o danych do ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe” – ZUS IWA przekazanych przez (...) Ł. za kolejne lata kalendarzowe 2013, 2014 i 2015 o numerze identyfikatora informacji 01/2013, 01/2014 i 01/2015 oraz zgodnie z przepisami powołanej wyżej ustawy i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków. Organ rentowy dodał, że w okresie od 6 czerwca 2016 r. do 1 lipca 2016 r. Oddział przeprowadził w Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej kontrolę. W jej wyniku stwierdzono m.in., że płatnik składek w złożonych informacjach ZUS IWA za 2013, 2014 i 2015 wykazał nieprawidłowe dane w zakresie liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem. Z analizy dokumentów zewidencjonowanych w systemie informatycznym ZUS wynika, że zgodnie z ustaleniami kontroli płatnik składek przekazał do ZUS korygujące informacje ZUS IWA za lata kalendarzowe 2013, 2014 i 2015 tak więc Zakład był zobowiązany do ponownego ustalenia wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe dla płatnika składek na rok składkowy obejmujący okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. z uwzględnieniem prawidłowych danych. W konsekwencji organ rentowy ustalił dla Płatnika składek Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. w wysokości 0,93% podstawy jej wymiaru.

Mając na względzie fakt, że płatnik składek Okręgową Komisję Egzaminacyjną Ł. w złożonych informacjach ZUS IWA za lata 2013, 2014 i 2015 przekazał nieprawdziwe dane, co spowodowało że zastosowana przez płatnika składek stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe za miesiące od 04/2014 r. do (...) została zaniżona Zakład ustalił stopę procentową w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych tj. w wysokości 1,40%.

/decyzja – k. 52 akt ZUS/

W dniu 27 października 2016 r. odwołanie od decyzji ZUS złożył płatnik składek Okręgową Komisję Egzaminacyjną wnosząc o uchylenie lub zmianę zaskarżonej decyzji. W uzasadnieniu odwołania podniósł, że E. M. doznała w dniu 4 października 2013 r. wypadku polegającego na skręceniu prawej nogi w stawie skokowym podczas wyjazdu na szkolenie, a co za tym idzie, wypadek ten został zrównany z wypadkiem przy pracy zgodnie z dyspozycją art. 3 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Przepis ten wyraźnie określa, w jakim zakresie wypadek, któremu uległ pracownik w czasie podróży służbowej jest zrównany z wypadkiem przy pracy, a mianowicie jedynie w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie, a więc nie w zakresie konsekwencji pracodawcy. Organ potraktował jednak wypadek, jakiemu uległa E. M. za wypadek w pracy w zakresie

konsekwencji określonych w art. 31 w/w ustawy w postaci podwyższenia o 50% stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe na okres roku składkowego, ponoszonych przez płatnika składek tj. Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Ł.. skoro zgodnie z art. 31 ust. 3 w/w ustawy kategorię ryzyka, a co za tym idzie, stopę procentową składki ustala się w oparciu o liczbę wypadków przy pracy, nie można zarzucić Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Ł., że w formularzu ZUS IWA za 2013 r. podała nieprawdziwą liczbę wypadków w pracy, nie uwzględniając wypadku E. M.. Płatnik składek dodał, że nieuwzględnienie wypadku zrównanego z wypadkiem przy pracy nie było w żaden sposób przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Ł. zawinione, a było wynikiem literalnej interpretacji tzw. Ustawy wypadkowej.

/odwołanie – k. 2 – 3/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu podniósł argumentację z decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 8/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) Komisja Egzekucyjna w Ł. zajmuje się m.in. organizowaniem i przeprowadzaniem sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe oraz egzaminów eksternistycznych.

/statut – k. 18 – 21/

Liczba ubezpieczonych u płatnika składek na dzień 30 listopada 2015 r. – 107 osób.

/protokół kontroli – k. 42 – 44 akt ZUS/

E. M. zatrudniona jest w Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Ł. na stanowisku kierownika zespołu języków obcych od 2000 r. W dniu 4 października 2013 r. wyjechała służbowo na szkolenie zorganizowane przez kierownictwo firmy do miasta K.. Szkolenie odbywało się w hotelu (...) w dniach 4 – 5 października 2013 r. W dniu 4 października 2013 r. (piątek) po części merytorycznej szkolenia zaplanowana była uroczysta kolacja w pubie (...) mieszczącym się w obiekcie przy hotelu. Na spotkaniu tym miało odbyć się podsumowanie roku pracy, a także miały zostać wręczone nagrody i odznaczenia. Podczas kolacji poszkodowana udała się do toalety. Idąc do toalety E. M. po korytarzu poślizgnęła się na mokrej nawierzchni posadzki do spowodowało utratę równowagi i gwałtowne skręcenie prawej nogi w kostce. Po tym zdarzeniu poszkodowana sądziła, że jest to chwilowa niedyspozycja i ból ustąpi. Okazało się jednak, że noga gwałtownie opuchła i wezwano taksówkę, którą udała się do stacji pogotowia ratunkowego przy szpitalu w K.. Tam udzielono jej pomocy. Lekarz po prześwietleniu stwierdził silne skręcenie stawu kolanowego prawej stopy. Poszkodowana otrzymała 14 dni zwolnienia lekarskiego. Założono jej opatrunek gipsowy i zastosowano leki. Bezpośrednich świadków zdarzenia nie było.

/protokół wypadkowy – k. 41 – 43 akt ZUS/

Płatnik składek w deklaracji rozliczeniowej ZUS IWA za rok 2013 wykazał liczbę poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem – o.

/protokół kontroli – k. 42 – 44 akt ZUS/

Zaskarżoną decyzją nr (...) z dnia 30 września 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ł. stwierdził, iż stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązującą płatnika składek Okręgową Komisję Egzaminacyjną w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2014 do 31 marca 2015 podwyższa o 50% i ustala w wysokości 1,40%.

/decyzja – k. 52 akt ZUS/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dokumenty, których prawdziwości żadna ze stron nie kwestionowała.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z dyspozycją art. 27 Ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 2015 poz. 1242 z póź. zm.) stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe ustala się na rok składkowy.

Na mocy art. 2 pkt 8 „rok składkowy” jest to okres obowiązywania stopy procentowej składek na ubezpieczenie wypadkowe należnych za okres od dnia 1 kwietnia danego roku do dnia 31 marca następnego roku.

Stosownie do treści art. 28 ust. 2 Ustawy, stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe dla płatnika składek zgłaszającego do ubezpieczenia wypadkowego co najmniej 10 ubezpieczonych ustala Zakład jako iloczyn stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe określonej dla grupy działalności, do której należy płatnik składek, i wskaźnika korygującego ustalonego dla płatnika składek, z zastrzeżeniem art. 33.

Art. 28 ust. 3 Ustawy stanowi, iż liczbę ubezpieczonych, o których mowa w ust. 1 i 2, ustala się jako iloraz sumy ubezpieczonych podlegających ubezpieczeniu wypadkowemu w ciągu poszczególnych miesięcy poprzedniego roku kalendarzowego i liczby miesięcy, przez które płatnik składek był w poprzednim roku kalendarzowym zgłoszony w Zakładzie co najmniej 1 dzień.

Zgodnie z dyspozycją art. 29 ust. 1 ustawy, płatnik składek o którym mowa w art. 28 ust. 2, należy do grupy działalności ustalonej dla jego rodzaju działalności według (...) ujętego w rejestrze REGON w dniu 31 grudnia poprzedniego roku. Natomiast w myśl ust. 2, płatnik składek zgłoszony w Zakładzie w okresie od dnia 1 stycznia danego roku do dnia 31 marca następnego roku należy do grupy działalności ustalonej dla jego rodzaju działalności według (...) ujętego w rejestrze REGON w dniu, od którego płatnik składek jest w Zakładzie zgłoszony.

W myśl art. 33 ust. 1 stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe dla płatnika składek, o którym mowa w art. 28 ust. 2, któremu Zakład nie ustalił kategorii ryzyka z uwagi na brak obowiązku przekazywania informacji, o której mowa w art. 31 ust. 6, przez trzy kolejne, ostatnie lata kalendarzowe, wynosi tyle, co stopa procentowa określona dla grupy działalności, do której należy.

Stosownie do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji (...) (Dz. U. z 2007 r., Nr 251, poz. 1885 ze zm.) oraz zgodnie z dyspozycją §3 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków (Dz. U. z 2013 r., poz. 878 ze zm.), grupy działalności, kategorie ryzyka i stopy procentowe składki dla grup działalności określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

W myśl art. 30 ust. 1 Ustawy, stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe dla grupy działalności ustala się w zależności od kategorii ryzyka ustalonej dla tej grupy.

Stosownie do treści art. 30 ust. 2 ustawy, kategorię ryzyka dla grupy działalności ustala się w zależności od ryzyka określonego wskaźnikami częstości:

- 1) poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem;
- 2) poszkodowanych w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich;
- 3) stwierdzonych chorób zawodowych;

4) zatrudnionych w warunkach zagrożenia.

Zgodnie z art. 30 ust. 3 w/w ustawy, wpływ każdego ze wskaźników częstości, o których mowa w ust. 2, na ustalenie kategorii ryzyka dla grupy działalności jest równy.

W myśl art. 31 ust. 1 w/w ustawy, wysokość wskaźnika korygującego, o którym mowa w art. 28 ust. 2, wynosi:

- 1) w okresie od dnia 1 kwietnia 2006 r. do dnia 31 marca 2009 r. - od 0,8 do 1,2;
- 2) od dnia 1 kwietnia 2009 r. - od 0,5 do 1,5.

Stosownie do ust. 2 art. 31, wskaźnik korygujący ustala się na rok składkowy w zależności od kategorii ryzyka ustalonej dla płatnika składek.

Zgodnie z art. 31 ust. 3, kategorię ryzyka dla płatnika składek ustala się w zależności od ryzyka określonego wskaźnikami częstości:

- 1) poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem;
- 2) poszkodowanych w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich;
- 3) zatrudnionych w warunkach zagrożenia.

W myśl ust. 4 art. 31, wpływ wskaźników częstości określonych w ust. 3 pkt 1 i 2 na ustalenie kategorii ryzyka dla płatników składek jest równy, a wskaźnika częstości określonego w ust. 3 pkt 3 - dwukrotnie większy niż każdego z tych dwóch wskaźników.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy, o wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązującej w danym roku składkowym Zakład zawiadamia płatnika składek, o którym mowa w art. 28 ust. 2, nie później niż do dnia 20 kwietnia danego roku, z wyłączeniem przypadków określonych w art. 33 ust. 1 i 2.

Stosownie do treści ust. 2 art. 32, jeżeli płatnik składek do dnia 30 kwietnia danego roku nie otrzyma zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, powinien zwrócić się do jednostki organizacyjnej Zakładu właściwej ze względu na swoją siedzibę o podanie wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe.

Na mocy art. 31 ust. 6 Ustawy dane, o których mowa w ust. 3 (poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem, poszkodowanych w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich, zatrudnionych w warunkach zagrożenia), płatnik składek przekazuje do dnia 31 stycznia danego roku za poprzedni rok kalendarzowy w informacji zawierającej w szczególności:

- 1) dane identyfikacyjne płatnika składek, określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych;
- 2) rodzaj działalności według (...);
- 3) liczbę ubezpieczonych zgłoszonych do ubezpieczenia wypadkowego;
- 4) adres płatnika składek.

Natomiast w myśl ust. 7 art. 31 Ustawy informację określoną w ustępie 6 przekazuje płatnik składek, o którym mowa w art. 28 ust. 2, zgłoszony w Zakładzie nieprzerwanie od dnia 1 stycznia do 31 grudnia poprzedniego roku i co najmniej 1 dzień w styczniu danego roku.

Bezspornym jest, iż informacja, o której stanowi przepis art. 31 ust. 6 jest zgłaszana przez płatników składek zgłoszonych do Zakładu przez cały poprzedni rok kalendarzowy i co najmniej 1 dzień w styczniu bieżącego roku, którzy zgłaszają do ubezpieczenia wypadkowego co najmniej 10 ubezpieczonych, na druku ZUS IWA.

Należy wskazać, że stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe, dla płatnika składek wynosiła w spornym okresie 0,84%.

Bezspornym jest również, iż zdaniem organu rentowego złożona przez płatnika składek deklaracja ZUS IWA za 2013 r. wskazująca liczbę poszkodowanych w wypadkach przy pracy w 2013 r. – o była niezgodna z prawdą, gdyż zgodnie rejestrem wypadków w 2013 r. odnotowano u płatnika składek jeden wypadek traktowany na równi z wypadkiem przy pracy.

W przedmiotowym stanie faktycznym organ rentowy uznał, iż winien mieć zastosowanie przepis art. 34 ust. 1 w zw. z ust. 3 Ustawy.

Na mocy art. 34. ust. 1 Ustawy jeżeli płatnik składek nie przekaze danych lub przekaze nieprawdziwe dane, o których mowa w art. 31, co spowoduje zaniżenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe, Zakład ustala, w drodze decyzji, stopę procentową składki na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych. Płatnik składek zobowiązany jest opłacić zaległe składki wraz z odsetkami za zwłokę.

Jak wynika wprost z przepisu art. 34 Ustawy, dotyczy on jedynie sytuacji, w której płatnik składek nieprawidłowo ustali liczbę ubezpieczonych lub grupę działalności bądź nie przekaze danych lub przekaze nieprawdziwe dane, o których mowa w art. 31.

Norma art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1242) stanowi swoistą sankcję wobec płatnika składek za podanie przez niego nieprawdziwych lub za nieprzekazanie wymaganych danych, o których stanowi przepis art. 31 ww. ustawy wypadkowej. Podwyższenie stopy procentowej na podstawie tego przepisu możliwe jest więc wyłącznie w przypadku nieprzekazania danych, lub przekazania nieprawdziwych danych, o których mowa w art. 31 ustawy. Rygorystyczna sankcja zawarta w art. 34 ust. 1 ww. ustawy nie może być stosowana w sytuacjach, gdy płatnikowi składek nie można zarzucić nierzetelności, a przyczyna opłacenia składki w zaniżonej wysokości jest spowodowana nieświadomym działaniem, np. błędem rachunkowym czy pisarskim, bądź błędnym zinterpretowaniem przepisu. Przepis art. 31 tej ustawy nie wymienia jednak stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe, przy podawaniu której popełniono błąd, jako podstawę do obciążenia płatnika sankcją określoną w art. 34 ustawy wypadkowej. Przepis art. 34 ustawy wypadkowej ma charakter sankcyjny, może być stosowany tylko w opisanych w nim sytuacjach (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2012 r.) – wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, III AUa 1123/15, Legalis nr 1428491.

Należy także podzielić pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 czerwca 2016 r. w sprawie III AUa 252/16, zgodnie z którym stosownie do treści art. 34 ust. 1 ustawy z 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, sankcjonowane ma być działanie celowe (zawinione) płatnika skoro ustawa posługuje się zwrotem "przekaze nieprawdziwe dane". Istotny jest przy tym skutek takiego zachowania - "zaniżenie stopy procentowej". Jeżeli za takie bezprawne zachowanie jest określona sankcja, to podlega ono indywidualnej ocenie. Nieobojętny jest element winy w zachowaniu płatnika, zwłaszcza kierunkowej co do wprowadzenia w błąd przez podanie danych nieprawdziwych. Sąd dodał nadto, że płatnik składek może zwolnić się z odpowiedzialności przewidzianej w art. 34 ust. 1 ustawy z 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych wyłącznie pod warunkiem, że wykaże, że podał obiektywnie nieprawdziwe dane z przyczyn od niego niezależnych (niezawinionych). Płatnik nie może bowiem odpowiadać za coś, co zaistniało bez jego winy, z przyczyn od niego niezależnych, pomimo należytego wykonywania obowiązków (LEX nr 2094655).

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że płatnik składek, wbrew twierdzeniom organu rentowego, nie przedłożył nieprawdziwych danych w deklaracji ZUS IWA za 2013 r. odnośnie liczby wypadków przy pracy w 2013 r. nie uwzględniając wypadku E. M.. E. M. doznała bowiem wypadku podczas wyjazdu służbowego na szkolenie dlatego też wypadek ten został zrównany z wypadkiem przy pracy, w myśl art. 3 ust. 2 w/w ustawy ale tylko w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie. Natomiast nie jest to strictly wypadek przy pracy o jakim mowa w art. 31 ust. 3 pkt 1 w/w ustawy. Jak wskazano w w/w orzeczeniu SN przepis art. 34 ustawy wypadkowej ma charakter sankcyjny i może być stosowany tylko w opisanych w nim sytuacjach. Skoro zatem wypadek E. M. z 2013 r. podczas podróży służbowej nie był wypadkiem przy pracy, a jedynie wypadkiem zrównanym z wypadkiem przy pracy to płatnik składek nie miał obowiązku go wykazać w deklaracji ZUS IWA za 2013 r. A zatem wbrew twierdzeniom organu rentowego Okręgowa Komisja Egzaminacyjna nie podała w deklaracji ZUS IWA za 2013 r. nieprawidłowych danych w zakresie liczby poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem.

Należy dodatkowo podkreślić, że funkcją art. 34 w/w ustawy (podobnie jak opłaty dodatkowej) jest zdyscyplinowanie płatników składek na ubezpieczenie wypadkowe do wykonania (przekazania danych) i to należytego wykonania (przekazania prawdziwych danych) ciążącego na nich obowiązku. Informacje te mają bowiem kardynalne znaczenie właśnie przy dokonywaniu rozliczeń składek. Stąd ustawodawca przewidział za ich brak (pomimo takiego obowiązku) albo nieprawdziwość, dodatkową, surową sankcję. Nie jest jednak funkcją tej instytucji „rekompensata, wyrównująca straty Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynikające z braku prawidłowego, zgodnego z ustawą opłacania składek”. Taką funkcję, poza sankcyjną, spełniają bowiem odsetki. Natomiast podwyższenie składki na dany rok rozliczeniowy o 50 % stanowi sui generis sankcję za niewykonanie lub nienależyte wykonanie obowiązku złożenia stosownej informacji, będącej następnie podstawą do ustalania i naliczania składek.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w wyroku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć organowi rentowemu, załączając akta rentowe.

K.K.-W.